

Selja Flink, Kotkaniemen restaurointialbumi. Senaatti-kiinteistöt. 2018.

P. E. Svinhufvudin muistosäätiö on jakanut vuodesta 1973 alkaen kirjallisuuspalkintoja. Kohdealuetta ei ole rajattu ahtaasti, vaan arvostusta on osoitettu hyvin erilaisille teoksille. On kuitenkin edellytetty, että palkittu teos on kirjoitettu "Ukko-Pekan hengessä". Palkinnosta päättää muistosäätiön hallitus, johon kuuluu eri alojen asiantuntijoita.

P. E. Svinhufvudin muistosäätiön vuoden 2018 kohokohtiin kuului Kotkaniemen peruskorjauksen valmistuminen ja Presidentti Svinhufvudin kotimuseon juhlalliset avajaiset 18.5.2018, jolloin oli kulunut sata vuotta P. E. Svinhufvudin valinnasta itsenäisen Suomen ensimmäiseksi valtionpäämieheksi. Kotkaniemen ensimmäinen vuosi ylitti kaikki odotukset.

Tänä vuonna halusimme myös kirjepalkinnon kautta korostaa Kotkaniemen upeasti toteutettu kunnostusta. Hallitus päätti luovuttaa palkinnon Senaatti-kiinteistöjen rakennuttajapäällikkö Selja Flinkille hänen ideoimastaan ja toimittamastaan teoksesta *Kotkaniemen restaurointialbumi*. Sen on kustantanut Senaatti-kiinteistöt.

Teosta on Selja Flinkin ohella ollut toteuttamassa työryhmä: Jaana Ahonen, Hanna Lyytinen, Janne-Pekka Niininen ja Leena Niinipuu. Ulkoasusta ja taitosta on vastannut Jalo Toivio. Muistosäätiö kiittää työryhmää ja Senaatti-kiinteistöjä teoksen toteuttamisesta.

Restauroitavista kohteista laaditaan normaalisti restaurointiraportti, joka myös *Kotkaniemen restaurointialbumi* omalta osaltaan toimii. Selja Flink kertoo, että hänessä on sen verran kansanvalistajan vikaa, että hän on halunnut kertoa johtamiensa restaurointien kohteista laajemmalle yleisölle. Flink on aikaisemmin laatinut teokset *Runebergin koti - Rakentamisesta restaurointiin* ja Kajaanin linnaa käsittelevän *Linnanraunio sillan alla -restaurointiraportti* ja nyt siis *Kotkaniemen restaurointialbumin*.

Teos edustaa hienolla tavalla Ukko-Pekan henkeä ja tuo esille Svinhufvudin kotimuseon merkitystä ja Svinhufvudin perheen elämämpiiriä. Restaurointialbumissa esitellään Kotkaniemen historiaa Alfred Thomén ajasta Svinhufvudien aikaan.

Upeasti toteutettu kuvitus kertoo ihmisistä ja elämästä Kotkaniemestä, rakennusteknisistä yksityiskohdista ja museon nykyisestä tilasta sekä restauroinnin peruseriaatteista ja läpiviemisestä. Siitä lukija saa käsityksen, kuinka paljon yksityiskohtia museaalisen kokonaisuuden muodostaminen vaatii.

Kotkaniemi ei ole vain museohuoneita vaan kokonainen interiööri puutarhoineen, järvenrantoineen ja metsineen. Muistosäätiö toivoo, että se saa ansaitsemansa paikan Etelä-Karjalan ja koko Suomen keskeisenä matkailukohteena.

Lämmin kiitos Selja Flinkille Kotkaniemen restaurointialbumin toteuttamisesta ja onnittelut monipuolisesta ja kauniisti toteutetusta teoksesta!

Lisäksi säätiö on päättänyt kiittää Kati Katajistoja teoksesta *Sodasta sovintoon* (Otava 2018) ja Touko Perkoa teoksesta *Haastaja Saksasta* (Docendo 2018).

Kati Katajisto, Sodasta sovintoon

Kuntademokratialla on Suomessa pitkät juuret. Äänioikeus laajeni merkittävästi, kun eduskunta vahvisti 16. marraskuuta 1917 yleisen ja yhtäläisen ääni- ja vaalioikeuden myös kuntavaaleissa. Ensimmäiset vaalit oli määrä pitää maaliskuussa 1918, mutta sosialistisen vallankumouksen takia vaalit jäivät pitämättä.

Ensimmäiset demokraattiset kuntavaalit pidettiin kuitenkin jo 4. joulukuuta 1918. Eri kunnissa ne pidettiin hiukan eri aikoina. Helsingissä ne pidettiin joulukuun lopussa. Ensimmäinen uusi valtuusto kokoontui 19. tammikuuta 1919.

Filosofian tohtori Kati Katajiston teos Sodasta sovintoon kertoo Helsingin kunnalliselämän muutoksesta näinä vuosina. Hän osoittaa yhtäältä, miten merkittävää kapinan jälkeisen kansallisen sovun rakentumisen kannalta oli maanläheinen toiminta kaupungeissa ja kunnissa. Toisaalta hän kuvaa, miten arjen demokratia toimi, miten se rakensi sopua pienten askelten ja laajaa keskustelua ja kompromisseja vaativan prosessin kautta.

Tämä teos kuvaa Ukko Pekka Svinhufvudin ajattelun ja toiminnan kaikkein kovinta ydintä: uskoa demokratiaan ja oikeusvaltioon, laillisiin menettelytapoihin. Suomalaisen oikeusvaltion ja kansanvallan suuri kaari jatkui – kapinasta huolimatta – muodostaen

Touko Perko, Haastaja Saksasta

P. E. Svinhufvudin politiikan kaareissa ulkopoliitikalla on kiinnostava sija. Alun perin Ukko Pekka oli puhdas lakimies, joka joutui siinä roolissa vastakkain venäläistämistoimien kanssa. Hänelle Venäjän suhde oli laillisuuskyseminen, ei ulkopoliittinen tarkoituksenmukaisuuskyseminen kuten esimerkiksi J. K. Paasikivelle.

Mutta jo ensimmäiseen maailmansodan alussa Svinhufvud näki, että vain Saksan tuella on Suomen mahdollista yrittää irtautua Venäjästä. Sodan kuluessa hän otti seuraavan askeleen eli hyväksyi aseellisen toiminnan – jääkäri liikkeen – tässä irtautumispyrkimyksessä.”

Kevään 1918 kuluessa henkipattona piileskellyt Svinhufvud tuli yhä vakuuttuneemmaksi siitä, että vain Saksan avulla Suomen laillinen hallitus voi kukistaa punaisen vallankumouksen ja karkottaa maahan jääneen kumouksellisen, anarkistisen ja joka tapauksessa vaarallisen venäläisen sotaväen.

Svinhufvud oli jo syksystä 1917 lähtien ja uudelleen joulukuussa 1917 allekirjoittanut avoimia valtakirjoja, joilla Saksan apua oli pyydetty. Kun se lopulta saatiin, hän oli vankkumaton Saksan Suomeen jäämisen kannattaja. Hän taipui perustuslailliseen monarkismiin, kun uskottiin sen lujittavan Saksan tukea Suomelle.

Tähän suureen kuvaan antaa dosentti Touko Perko tärkeän näkökulman teoksellaan Haastaja Saksasta. von der Goltz ja Mannerheim. Suomessa soti valkoisella puolella kaksi itsenäistä armeijaa, joista toista johti Saksan itämeren divisioonan komentaja kenraali, kreivi Rudiger von der Goltz ja toista hallituksen joukkojen ylipäällikkö kenraali, vapaaherra Gustaf Mannerheim.

Touko Perko osoittaa, mitä jännitteitä tämä asetelma aiheutti sotaliikkeisiin ja henkilösuhteisiin. Hän pohtii ansiokkaasti, miten ratkaiseva Saksan sotilaallinen tuki oli hallituksen voitolle.